

POSTANOWIENIE

Dnia 25 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania L. K. i A. B.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.
o podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 25
września 2025 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołujących się od wyroku Sądu Apelacyjnego w R.
z dnia 26 marca 2024 r., sygn. akt III AUa 693/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od L. K. i A. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwoty po 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanym orzeczenia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w R. wyrokiem z dnia 26 marca 2024 r. oddalił apelację wnioskodawców L. K. i A. B. od wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 12 września 2023 r., którym oddalono ich odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 19 września 2022 r. stwierdzającej, że L. K. jako pracownik u płatnika składek A. B. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom:

emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 10 stycznia 2022 r.

L. K. i A. B. wnieśli skargę kasacyjną o wyroku Sądu drugiej instancji, zaskarżając go w całości i opierając skargę na podstawach naruszenia prawa materialnego oraz przepisów postępowania, a mianowicie: 1) art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2025 r., poz. 350) w związku z art. 83 k.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że odwołujący się nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, a zawarta przez L. K. umowa o pracę była nieważna, gdyż wolą stron nie była faktyczna realizacja stosunku pracy, podczas gdy okoliczności faktyczne sprawy oraz zebrany w sprawie materiał dowody wskazują jednoznacznie, iż L. K. świadczył pracę na rzecz A. B., pod jej kierunkiem i w miejscu przez nią wskazanym; 2) art. 233 § 1 k.p.c., przez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i w konsekwencji błędne przyjęcie przez Sąd, że umowa o pracę zawarta między odwołującymi się była czynnością pozorną w rozumieniu art. 83 k.c., podczas gdy L. K. od dnia 10 stycznia 2022 r. pracował w firmie A. B., był zatrudniony na pełny etat, a pracę świadczył nawet w weekendy i w godzinach nadliczbowych.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez uwzględnienie odwołania i ustalenie, że L. K. od dnia 10 stycznia 2022 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek A. B. oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawców kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych za wszystkie instancje.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący powołali się na potrzebę eliminacji zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji oraz wyroku Sądu pierwszej instancji z obrotu prawnego jako wadliwych. Skarga kasacyjna jest bowiem oczywiście uzasadniona wobec obrazy przez Sąd Apelacyjny w R. przepisów prawa materialnego i procesowego, jakie legły u podstaw zaskarżonego wyroku, skutkujących niezgodnym z prawem orzeczeniem oraz poczuciem

sprawiedliwości rozstrzygnięcia, które to uchybienia w niewątpliwy sposób wpłynęły na wynik przedmiotowej sprawy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie od każdego z wnioskodawców na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna nie jest kolejnym środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Choć we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazali na art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c., to z uzasadnienia wniosku wywieść można tylko zarzut oczywistej zasadności skargi.

Godzi się przypomnieć, że jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, to powinien zawrzeć we wniosku wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578). Ponadto z art.

398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty przemawiające za tym, iż rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774).

Przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jure, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Oznacza to, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem „rażącego”, „ewidentnego”, „kwalifikowanego” lub

„oczywistego”, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587). Chodzi zatem o taką sytuację, gdy nie tylko zgłoszony zarzut naruszenia przepisu prawa jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, LEX nr 2057365).

Skarżący nie przytoczyli żadnego argumentu prawnego za twierdzeniem o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Nie poparli tego twierdzenia odesłaniem do jakichkolwiek konkretnych przepisów prawa, choćby wskazanych w postawach kasacyjnych przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Przedstawiony przez nich wywód zwarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi jedynie polemikę z ustaleniami faktycznymi Sądu drugiej instancji, w tym w kwestii świadczenia pracy przez odwołującego się. Skarżący pomijają, że zasadnicze znaczenie dla sprawy ma nie tyle pogląd organu rentowego o niemożności zawiązania więzi prawnopracowniczej między małżonkami, co przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a w szczególności art. 8 ust. 2 stanowiący, że jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w art. 8 ust. 11 - dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca. Zgodnie z art. 8 ust. 11 ustawy systemowej, za osobę współpracującą z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność, zleceniobiorcami oraz z osobami fizycznymi wskazanymi w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4-5a, uważa się małżonka, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojczyma oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności lub wykonywaniu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia; nie dotyczy to osób, z którymi została zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego. Sąd *meriti* przyjął, biorąc pod uwagę ustalenia faktyczne, że wnioskodawca powinien podlegać ubezpieczeniom społecznym jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą,

a nie jako osoba podlegająca ubezpieczeniom w reżimie pracowniczym, dla którego właściwy jest element pracowniczego podporządkowania. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania kwestionują stosowanie w omawianym przypadku pojęcia „osoba współpracująca”, prezentując argumenty *contra legem*. Warto także podkreślić, że każdy argument za tezą o świadczeniu przez L. K. pracy na rzecz przedsiębiorstwa A. B. umacnia twierdzenie o istnieniu współpracy małżonków przy prowadzeniu działalności gospodarczej.

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że w sprawie nie występuje powołana przez skarżących przesłanka przedsądu, wobec czego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[a.ł]